

గౌరవనీయ ప్రధాన న్యాయమూర్తి సతీష్ చంద్ర శర్మ

మరియు

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి అభినంద్ కుమార్ షావిలి

రిట్ పిటిషన్ (పిల్)నంబరు.176/2020

మరియు

రిట్ పిటిషన్ నంబర్లు.3272 మరియు3719/2021

ఉమ్మడి ఉత్తర్వులు:- (తీర్పు రాసి వెలువరించిన వారు గౌరవనీయ ప్రధాన న్యాయమూర్తి సతీష్ చంద్ర శర్మ)

ఈ కేసులన్నింటిలో వాదాంశం ఒకటే కావడంతో అన్నింటిని కలిపి విచారణ చేపట్టే ఈ ఉమ్మడి ఉత్తర్వుల ద్వారా పరిష్కరించడమైనది.

డబ్ల్యు.పి.(పిల్) నంబరు.176/2020:-

2. పండ్లు కృత్రిమంగా పక్వానికి వచ్చేలా చేయడానికి ఇథేఫాన్ ను వినియోగించడాన్ని అనుమతిస్తూ 16-08-2018 తేదీన కేంద్ర ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల మండలి (ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ) జారీ చేసిన ఉత్తర్వును సవాలు చేస్తూ ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం ద్వారా పిటిషన్ దారులు ప్రస్తుత పిటిషన్ ను దాఖలు చేశారు. 1వ పిటిషనరు 'సేల్స్ అండ్ మార్కెటింగ్' భోధించే సికింద్రాబాద్ లోని కాలేజ్ ఆఫ్ ఫోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ స్టడీస్ లో డైరెక్టరు. 2వ పిటిషనరు ఎపి టాన్స్ కోలో పూర్వ ఉద్యోగి మరియు ట్రేడ్ యూనియన్ లీడర్ అని రిట్ పిటిషన్ లో పేర్కొన్నారు. తమను తాము జనహిత పరాయణులుగా పేర్కొంటూ పిటిషనరులు తాము ముఖ్యంగా ఆహార

భద్రతకు సంబంధించిన చట్టాలను కఠినంగా అమలు పరచడంలో నిమగ్నమై ఉంటామని పేర్కొన్నారు.

3. ఇథేఫాన్ క్రిమి సంహారకమని, హానికరక పదార్థమని పిటిషనరులు పేర్కొన్నారు. ఇది క్షయకరమైన ఫాస్ఫరస్ మరియు ఆర్గనోఫాస్ఫరస్ రసాయనమని ఇంకా పండ్లను మగ్గించేందుకు మార్కెట్లో విక్రయించబడుతున్న ఇథేఫాన్ సా చెట్లు చాలా ప్రమాదకరమైనవని, పైగా సా చెట్ల కుండే రంధ్రాల ద్వారా ఇథేఫాన్ లీక్ అయ్యే అవకాశముందని, పైగా ఇది ఆరోగ్యానికి హానికరమని పేర్కొన్నారు. అంతే కాదు, ఇథేఫాన్ నోటిలోను, అన్న వాహికలోను మంట పుట్టిస్తుందని, దీని వల్ల అనేక ఆరోగ్య సమస్యలు తలెత్తుతాయని గుర్తించబడింది. ఈ నేపథ్యంలో క్రిమి సంహారకం కావడంతో దీనిని వినియోగించడానికి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఎ.ఐ జారీ చేసే ఆదేశాలను ఆమోదకరమైనవిగా పరిగణించలేమని పిటిషనరులు పేర్కొన్నారు. ఇథేఫాన్ క్రిమి సంహారకంగా నమోదు కాబడిందని, ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం 2006లోని సెక్షన్ 3(ఇ)(i) మరియు 3(ఇ)(iii) ప్రకారం ఆహార పదార్థాల వినియోగంలో నమోదు కాబడి ఆమోదించబడినవి తప్ప మారేతర క్రిమి సంహారకాలను నేరుగా ఆహార పదార్థాలలో వినియోగించరాదు. ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల (అమ్మకాలపై నిషేధం మరియు పరిమితులు) నిబంధనలు, 2011 (ఇందులో ఇక మీదట ఎఫ్.ఎస్.ఎస్. (నిషేధం) నిబంధనలుగా పేర్కొనబడుతుంది) యొక్క నిబంధన 2.3.14(1) ప్రకారం ఇథేఫాన్ వంటి క్రిమి సంహారకాలను నిల్వ చేయడం లేదా బహిర్గతం పర్చడం నిషేధం. అందువల్ల, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఎ.ఐ. జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం,

2006లోని సెక్షన్ 21(2) నిబంధన ఉల్లంఘన ఇంకా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.(నిషేధం) నిబంధనలోని 2.3.14(1) నిబంధనకు న్యాయ విరుద్ధం (అల్ట్రావైర్స్) ఇథేఫాన్ హానికారక క్రిమిసంహారకమని నిరూపించడానికి పిటిషనరు పలు వినతి పత్రాలు దాఖలు చేశారు మరియు ఊహాతీతంగా ఇది పండ్లను పక్వానికి వచ్చేలా ఉపయోగించడానికి అనుమతించబడిందని పేర్కొన్నారు.

4. ఇథేఫాన్ దిగుమతిదారు అయిన శ్రీ రవీందర్ కుమార్ జోక్యం కల్పించుకుంటూ వినతి పత్రం, డబ్ల్యు.పి.(పిల్) నంబరు.176/2020లో ఐ.ఏ.నంబరు1/2021 దాఖలు చేస్తూ గతంలో పండ్లను మగ్గించేందుకు కార్బైడ్ వాయువును వినియోగించే వారని, సమగ్ర అధ్యయనం తరువాత ఆరోగ్య సమస్యలు పొంచిఉన్న కారణంగా కార్బైడ్ వాయువును గాని, అసిటిలిన్ వాయువును గాని వినియోగించడాన్ని ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ నిషేధించడం మరియు ఆ కారణంగా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఐ. 23-08-2016 తేదీ విజ్ఞాపన ద్వారా పండ్లను కృత్రిమంగా మగ్గించేందుకు 100 పి.పి.ఎం వరకు గాఢత ఉండే విధంగా ఇథిలిన్ వాయువు వినియోగానికి అనుమతించింది. అయితే ఇథిలిన్ వాయువు అనేక విధానాల ద్వారా పొందవచ్చని పిటిషనరుని వాదన. చుట్టూ పొరలతో కూడిన ఫిల్లర్లలో ఇథేఫాన్ నింపబడి, పండ్లు మగ్గించే క్రమంలో నోటిలో నానబెట్టినపుడు ఇథిలిన్ వాయువు ఉత్పత్తి అవుతుంది. అయితే మాగబెట్టే క్రమంలో ఆహార పదార్థాలపై ఇథేఫాన్ పిచికారీ చేస్తారని ఎవరూ పేర్కొన్నలేదు. ఇథిలిన్ రైపెనర్ సా చెట్లు ముడి ఇథేఫాన్ కాదు, 15-25 శాతం వరకు ఇథేఫాన్ చుట్టూ పొరలున్న ఫిల్లర్లలో మెగ్నీషియం మరియు సిలికాన్ కలిగి ఉంటాయి మరియు డిప్యూటీ కమిషనర్, కస్టమ్స్ యస్.ఐ.ఐ.బీ, ఇంపోర్ట్, ఆమోదించిన 18-06-2019

తేదీ టెస్ట్ రిపోర్ట్ కూడా ఈ సందర్భంలో నమోదు చేయబడింది. ఇథెఫాన్ ను 40-60 మైక్రాన్ మూడు పొరలతో కూడిన సెల్యులోస్ మెంబ్రేన్ పేపరులో ప్యాక్ చేయబడిందని, మరియు దీని వినియోగం అనుమతించబడిందని, ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలో నిర్వచించిన ప్రకారం అది ఆహార పదార్థాలలో ఏ మాత్రం కలపబడదని పేర్కొన్నారు. ఇథెఫాన్ పొడి వినియోగానికి సంబంధించి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ జారీ చేసిన 4వ మార్గదర్శకాన్ని రద్దు పరచాలని అభ్యర్థిస్తూ ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయస్థానంలో డబ్ల్యు.పి. నంబరు.13025/2018 దాఖలైందని, అయితే ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయస్థానం రిట్ పిటిషన్ ను పరిష్కరిస్తూ జారీ అయిన మార్గదర్శకాలను మరోసారి పరిశీలించి, చర్చించి నిపుణుల అభిప్రాయం సేకరించాల్సిందిగా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐని ఆదేశించింది. పర్యవసానంగా, 20-07-2020 తేదీన పండ్లు మరియు కూరగాయలపై 20వ సైంటిఫిక్ కమిటీలోని నిపుణులతో చర్చించబడింది మరియు కమిటీ ఇథెఫాన్ నుండి సేకరించే ఉత్పత్తులను సురక్షితమైన వనరుగా అభివర్ణిస్తూ ఆమోదించిందని వెల్లడించారు. ఇథిలిన్ వాయువును ఉత్పత్తి చేసేందుకు ఇథెఫాన్ సా చెట్లను వినియోగిస్తున్నారని, అందువల్ల పిటిషనరులు దాఖలు చేసిన పిటిషన్ కొట్టివేయదగినదని జోక్యం కల్పించుకున్న వ్యక్తి వాదించారు.

5. మెస్సర్స్ హైటెన్ ఇన్నోవేటివ్ సోల్యూషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ జోక్యం చేసుకుంటూ డబ్ల్యు.పి (పిల్)నంబరు.176/2020లో మరో దరఖాస్తు ఐ.ఏ.నంబరు.2/2021 దాఖలు చేసింది. ఇది కంపెనీల చట్టం కింద రిజిస్టరు కాబడింది మరియు సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ పరిష్కారాధారిత కీటక నాశని క్రిమి సంహారకాలతో సహా సింథటిక్ రసాయనాల వినియోగాన్ని తగ్గించడానికి గల పరిష్కారాల దిశగా పనిలో పడింది.

సేంద్రియ మరియు సహజ ఆహారోత్పత్తుల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు, మానవులు, జంతువులు ఇంకా ఇతర జీవులపై పర్యావరణ మరియు ఆరోగ్య దుష్పరిణామాలను తగ్గించేందుకు, వ్యవసాయ ఇంకా ఉద్యాన ఉత్పత్తులు మరియు పర్యావరణ పరిరక్షణ రంగాలలో అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించే వ్యాపారంలో నిమగ్నమై ఉంది కూడా దరఖాస్తుతో పాటు జత పరిచిన అఫిడవిట్ లో ఇంకా ఏమని పేర్కొన్నారంటే, పండ్లు పక్వానికి వచ్చేలా చేసేందుకు ఎన్ రైప్ కాపు లేట్స్ ఇథిలిన్ వాయువును ఇది ఉత్పత్తి చేయడమే కాదు క్రయావిక్రయాలు కూడా చేస్తుంది మరియు పక్వానికి అవసరమైన సహజ సిద్ధమైన ఫైటో హోర్మోనుగా పనిచేసే ఎన్ రైప్ ద్వారా కూడా ఇథిలిన్ గ్యాస్ ఉత్పత్తి అవుతుందని వెల్లడించారు. ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏఐకి సంబంధించిన సైంటిఫిక్ కమిటీలోని నిపుణులు పండ్లను వెదురు బుట్టలలోను, బాక్సులలోను పెట్టి కృత్రిమంగా మగ్గించేందుకు సురక్షితమైనది గాను మరియు ఇది ఒక నవీన ఉత్పత్తి గాను పరిగణించారు. ఈ దరఖాస్తులోని ఇతర అంశాలు ఐ.ఏ.నంబరు.1/2021లోని వివరాలను పోలి ఉండడం వల్ల అవి తిరిగి పునరావృతం కాకుండా ఉండటానికి తిరిగి చెప్పాల్సిన అవసరం లేదని ఉన్నత న్యాయస్థానం అభిప్రాయ పడుతోందని, రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టి వేయాల్సిందని అభ్యర్థించారు.

6. కేంద్ర ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల మండలి- 1వ ప్రతివాది తరపున కౌంటర్ అఫిడవిట్టు దాఖలైంది. ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏఐ యొక్క వివిధ ఉత్తర్వులు మరియు నిబంధనలు సైంటిఫిక్ కమిటీలోని నిపుణుల అభిప్రాయంపై ఆధారపడి ఉన్నాయని పేర్కొన్నారు. ఎఫ్.ఎస్.ఎస్. (నిషేధం) నిబంధనలు 23-08-2016 తేదీన ప్రభుత్వ పత్రిక (గెజెట్)లో ప్రచురించబడ్డాయి మరియు ఇథిలిన్ గ్యాస్ ఉత్పత్తిస్థానం, ఇథిలిన్

గ్యాస్ ను ఉత్పత్తి చేయడానికి ఇథేఫాన్ ను ఉపయోగించడం, ఇథిలిన్ గ్యాస్ గాఢతను కొలిచే విధానం వగైరాలకు సంబంధించి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ. వివిధ నివేదన పత్రాలు అందాయని పేర్కొన్నారు. పండ్లు మరియు కూరగాయలకు సంబంధించిన సైంటిఫిక్ కమిటీ 05-01-2018 తేదీన నిర్వహించిన సమావేశంలో సైంటిఫిక్ కమిటీ ఆమోదం తర్వాత మరియు సుధీర్ఘమైన చర్చల తర్వాత ఒక 'కార్య నిర్వాహకవర్గం' ను పరిశీలించాల్సిందిగా సిఫారస్ చేసింది మరియు అసంఖ్యాక చర్చోపచర్చల తర్వాత పండ్లను, కృత్రిమంగా పండించడం కోసం మరియు ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని సెక్షన్ 16(5) కింద సంక్రమించిన అధికారాలను వినియోగించుకుని 16-08-2018 తేదీన ఇథేఫాన్ను ఉపయోగించడానికి అనుమతి మంజూరీకి సంబంధించి ఉత్తర్వులు వెలువడాయని వెల్లడించారు. ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను ఉత్పత్తి చేసే ఇథేఫాన్ పండ్లను మగ్గ బేట్టేందుకు (పుండు) కోతలకు, పూల సమీకరణానిని ఇంకా ఇతర విధానాలకు వినియోగిస్తారని, ఇది క్రమబద్ధమైన మొక్కల పెరుగుదల ప్రబంధకంగా పేర్కొన్నారు. కేంద్ర క్రిమి సంహారక మండలి, రిజిస్ట్రేషన్ కమిటీలో కూడా ఇథేఫాన్ రిజిస్టర్ అయినప్పటికీ, ఇది ఇథిలిన్ ను ఉత్పత్తి చేస్తుంది మరియు ఇది గ్రోత్ హోర్మన్ మాత్రమే కాకుండా సాధారణంగా ఇది అనాస, సిట్రస్ వంటి వివిధ పంటలలో ఉపయోగించబడుతుందని వెల్లడించారు. విష వైద్యానికి (టాక్సికాలజీ) సంబంధించిన వివరాలను ప్రతివాదులు సమర్పించారు. క్రిమి సంహారక చట్టం 1968 ప్రకారం ఇథేఫాన్ క్రిమిసంహారకంగా నమోదు చేయబడిందని పేర్కొన్నారు. చుట్టూ పొరలున్న పిల్లర్లు అందుబాటులో లేని సాబెట్ లలో ప్యాక్ చేయడం ద్వారా దీని ఇథిలిన్ మూలకారకంగా ఉపయోగిస్తున్నారు మరియు కార్బైడ్ అక్రమ వినియోగాన్ని అరికట్టడానికి మాత్రమే దీనిని ఉపయోగించడం దేశంలో

అనుమతించబడుతుంది. ఇథెఫాన్ వినియోగానికి సంబంధించి ఎప్పటికప్పుడు నిర్వహించే వివిధ భద్రతా తనిఖీలు/పరీక్షలు ఈ పాటికే కౌంటర్ లో పేర్కొనబడ్డాయి మరియు రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేయాల్సిందని అభ్యర్థించారు.

7. పిటిషనరులు ప్రతి జవాబు (రిజాయిండర్) ను దాఖలు చేశారు మరియు క్రిమి సంహారక మందుల చట్టం మరియు క్రిమి సంహారక మందుల నియమావళి, 1971 పైన ఎక్కువ ఆధారపడ్డం జారిగింది. క్రిమిసంహారక మందుల నియమావళి, 1971లోని 10సి నిబంధన పైన ఎక్కువ ఆధార పడుతూ ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఎ.ఐ.కి. కార్యనిర్వాహక సూచనలు, సర్క్యులర్లు, ఉత్తర్వులు ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టానికి విరుద్ధంగా జారీ చేసే అధికారం లేదని పేర్కొన్నారు.

8. ఈ న్యాయస్థానం సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ.ఎస్.నిరంజన్ రెడ్డిని కోర్టు సహాయ కులుగా (అమికస్ క్యూరీ) నియమించింది. ఆయన వాదనల సందర్భంలో కోర్టుకు సహకరిస్తూ ఇథెఫాన్ గురించి సంక్షిప్త నివేదికను దాఖలు చేశారు. ఇథెఫాన్ రసాయనమని మరియు 'ఇథెల్'కు ప్రత్యామ్నాయమని, దీనిని ప్రమాదకర పదార్థంగా వర్గీకరిస్తూ దీనిని నియంత్రిత పద్ధతిలో నిర్వహించబడాలని పేర్కొన్నారు. ఇథెఫాన్ ను ఒక క్రిమి సంహారకంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా విస్తృతంగా వినియోగిస్తారు మరియు భారతీయ పూర్వాపర సందర్భంలో క్రిమి సంహారక చట్టం కూడా 'ఇథెల్'ను (ఇథెఫాన్ను ప్రత్యామ్నాయంగా) క్రిమి సంహారక చట్టం రెడ్ విత్ సెక్షన్ -3(ఇ) క్రిమి సంహారక చట్టంలోని షెడ్యూలో క్రిమి సంహారకంగా గుర్తించింది. క్రిమి సంహారక నిబంధనలలోని 10సి నిబంధన, ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని సెక్షన్

21 (2) ఇంకా ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాలు (కలుషితాలు, విష పదార్థాలు (టాక్సిన్స్) మరియు అవశేషాలు) నిబంధనలు 2011లోని నిబంధన 2.3.1. ప్రకారం క్రిమి సంహారకాలు మానవులు వినియోగించే వస్తువులపై ఉపయోగించడం గాని లేక తరువాత ఎప్పుడైనా వినియోగించబోయే వస్తువుల పక్కన చేర్చి ఉంచడం గాని నిషేధమని స్పష్టీకరిస్తోంది.

9. న్యాయవాదుల సుధీర్ఘ వాదనలను విన్నాము. రికార్డులను పరిశీలించాము. ఇరుపక్షాల అంగీకారంతో విచారణ దశలోనే కేసులు పరిష్కరించబడ్డాయి.

10. గతంలో పండ్లు పక్వానికి వచ్చేలా చేసేందుకు కార్బైడ్ గ్యాస్ ను వినియోగించే వారని, ఈ అంశంపై ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ శాస్త్రీయ అధ్యయనం చేసిన తర్వాత, కార్బైడ్ గ్యాస్ మరియు అసెటిలిన్ గ్యాస్ వాడకాన్ని ప్రజారోగ్యంపై తీవ్ర ప్రభావం చూపే అవకాశం ఉండడంతో నిషేధించబడిందని కేసు వాస్తవాలు వెల్లడిస్తున్నాయి. పండ్లను కృత్రిమంగా మాగ బెట్టడానికి 100 పిపి ఎం ఎస్టి స్థాయిలో గాఢత ఉన్నప్పుడు ఇథిలీన్ గ్యాస్ ను అనుమతించేందుకు శాస్త్రీయ పరిశోధన నిర్వహించిన తర్వాత ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ 23.8.2016 తేదీన ఒక నోటిఫికేషన్ ను విడుదల చేసింది. పండ్లు పక్వానికి రావడానికి ఇథిలీన్ గ్యాస్ ను వినియోగిస్తారు. ఇథెఫాన్ ను పిచికారీ చేయడానికి ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ. అనుమతించినట్లు గాని లేదా రైతులు/వ్యాపారులు పండ్ల పైన ఇథెఫాన్ ను పిచికారీ చేస్తున్నట్లు గానీ, దీనికి విరుద్ధంగా ఇథిలీన్ గ్యాస్ ను పొందేందుకు పొడి రూపంలో ఇథెఫాన్ ను వినియోగించడం కోసం క్రమ బద్ధమైన చర్య అనుమతించబడింది. ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయస్థానంలో మార్గదర్శకాల వ్యాఖ్యానం

(నోట్) నంబరు.4ను రద్దు చేయాల్సిందిగా రిట్ పిటిషన్ నంబరు.13025/2018 దాఖలైంది. సదరు రిట్ పిటిషన్ ను పరిష్కరిస్తూ ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయస్థానం నిపుణులతో మరోసారి చర్చించి మార్గదర్శకాలను తిరిగి పరిశీలించవలసిందిగా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ. ఐ.ను ఆదేశించింది. పర్యవసానంగా, 20.7.2020 తేదీన సైంటిఫిక్ కమిటీలోని నిపుణులు ఈ అంశంపై తిరిగి చర్చించారు. ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని సెక్షన్-16 (5) ప్రకారం తమకున్న అధికారాలను ఉపయోగించి 16.8.2018 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా పండ్లను కృత్రిమంగా పక్వానికి వచ్చేలా చేయడానికి ఇథెఫాన్ వాడకాన్ని అనుమతించింది. ఆ ఉత్తర్వును కింద మరల పొందు పరచడమైనది:-

“ ఫైల్ నంబరు:యస్.టి.డి.ఎస్/ఎఫ్.వి.ఎస్/యస్.పి./13/ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ-2018

కేంద్ర ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల మండలి

(ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా)

(ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం, 2006 కింద స్థాపించిన చట్టబద్ధమైన అధికారంతో)

ఎఫ్.ఢి.ఏ. భవనం, కోట్లా రోడ్, న్యూఢిల్లీ-110002

తేది: 16 ఆగస్టు 2018

విషయం: ఆహార భద్రత మర్శయ్య ప్రమాణాల చట్టం 2006లోని సెక్షన్ 16 (5) కింద

పండ్లను కృత్రిమంగా మగ్గించేందుకు ఇథెఫాన్ ను వినియోగించడానికి సంబంధించి

అనుమతి- గురించి

ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం, 2006 (34/2006) ద్వారా తమకున్న అధికారాలను పయోగించి, కేంద్ర ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల మండలి ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాలు (అమ్మకాలపై నిర్దేశం మరియు పరిమితులు) రెండో సవరణ నిబంధనలు, 2016 పండ్లను కృత్రిమంగా మగ్గించేందుకు ఇథిలిన్ గ్యాస్ వినియోగానికి సంబంధించి రూపొందించింది. 30-08-2016 తేదీన అది వైబ్ సైట్లో కూడా ఆఫ్ లోడ్ చేయబడింది.

2. పండ్లను కృత్రిమంగా మాగబెట్టడానికి సంబంధించి ఇథిలిన్ గ్యాస్ కు బదులుగా ఇథెఫాన్ వినియోగంపై ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ వద్దకు పలు వినతి పత్రాలు వచ్చాయి. దాంతో ఈ సమస్యను పరిశీలించి పొడి రూపంలో కూడా ఇథెఫాన్ మెరుగ్గా పనిచేయగలదని నిర్ధారించారు, పొడి గనక సా చెట్ల రూపంలో ప్యాక్ చేయబడిన పక్షంలో మరియు పొడి రూపంలో ఉన్న ఇథెఫాన్ సా చెట్లు పండ్లతో ప్రత్యక్ష సంబంధం లేని పక్షంలో.

3. ఈ నేపథ్యంలో ఒక వివరణాత్మక మార్గదర్శక పత్రం కూడా రూపు దిద్దుకుంది. ఇప్పుడది ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ వైబ్ సైట్ లో కూడా అందుబాటులో ఉంది.

4. ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం, 2006లోని సెక్షన్ 16 (5) కింద తమకున్న అధికారాలను ఉపయోగించి సంబంధిత అధికార ఆమోదంలో ఇది జారీ చేయబడింది.

(పి.కార్తికేయన్)
అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్
(రెగ్యులేషన్స్/కోడెక్స్)

టు

1. అన్ని రాష్ట్రాలు/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ఆహార భద్రతా కమిషనర్లు.
2. ఆధరైజోడ్ ఆఫీసర్స్, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ.
3. సెంట్రల్ డెసిగ్నెటెడ్ ఆఫీసర్స్, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ.

కాఫీ టు:

1. పి.పి.యస్ టు చైర్ పర్సన్, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ.
2. పి.యస్.టు సి.ఈ.ఓ, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ.
3. సి.యం.యస్.ఓ, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ
4. అడ్వయజర్ (క్యూఏ/లేబ్స్) ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ.
5. ఐటి డివిజన్, ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ వైబ్ సైట్ లో అఫ్ లోడ్ చేయాల్సిందిగా మనవి.

11. ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ. ద్వారా జారీ చేయబడిన గైడ్ లైన్ వ్యాఖ్యానం నంబరు. 4 / 2018 భిన్న వనరుల నుండి ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను వినియోగించడం కోసం 'ప్రోటోకాల్' ను నిర్దేశించింది మరియు పైన పేర్కొన్న వ్యాఖ్యానం (నోట్)లోని క్లాజ్ (5) ఈ కింది విధంగా ఉంది:-

“5. భిన్న వనరుల ఇథిలిన్ గ్యాస్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి ప్రోటోకాల్.

(i) ఇథిలిన్ గ్యాస్ సిలిండర్లు:

ఎ. టేబుల్ 1లో పేర్కొన్నట్లుగా పండ్లను మాగబెట్టడానికి ఉంచే ముందుఖాళీగా ఉండే ఛాంబర్ లో పెట్టబోయే సరుకును అనుసరించి ఉష్ణోగ్రత మరియు ఆర్.హెచ్ ను నిర్వహించాలి.

బి. కావలసిన పద్ధతిలో ఉష్ణోగ్రత మరియు ఆర్.హెచ్ ఒకసారి పొందిన తర్వాత, పండ్ల బాక్సులను మాగా బెట్టే ఛాంబర్ లో ఉంచండి. 1వ పట్టికలో పేర్కొన్న ఉష్ణోగ్రతకు సాధ్యమైనంత దగ్గరగా పండ్ల ఉష్ణోగ్రత ఉండాలి.

సి. ఛాంబర్ లోకి ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను సిలిండర్ల ద్వారా 100 పిపిఎం స్థాయి వరకు ప్రవేశ పెట్టాలి.

డి. ఛాంబర్ లోపల CO_2 ను 5000 పిపిఎం స్థాయి కంటే తక్కువ ఉండేలా పర్యవేక్షించాలి.

ఇ. పైన సూచించిన విధంగా ఉష్ణోగ్రత, ఆర్.హెచ్, ఇథిలిన్ గ్యాస్ గాఢత మరియు CO_2 స్థాయిలను 24-48 గంటలపాటు కొనసాగించాలి.

ఎఫ్. పండ్లను మాగా బెట్టే ఛాంబర్ నుంచి పండ్లను బయటకి తీసి తదుపరి వాడకం వరకు అత్యంతాను కూల నిల్వ ఉష్ణోగ్రత వద్ద మరో ఛాంబర్ లో సురక్షితం చేయాలి.

జి. అనుకున్న విధంగా ఫలితం రాబట్టు మనేందుకు ఛాంబర్ లో ఇథిలిన్ అధికంగా సమీకరించడాన్ని నివారించ గలగాలి.

.....

(ii) 2 కోర్లో ఇథైల్ ఫోస్ఫోనిక్ రసాయనం (ఇథెఫాన్) పొడి రూపంలో కలిగి ఉన్న సాబెట్;

ఇథెఫాన్ ను కూడా పొడిరూపంలో పండ్లను కృత్రిమంగా మాగ బెట్టేందుకు ఉపయోగించవచ్చు. ఇది 40-60 మైక్రాన్ సెల్యులోజ్ మెంబ్రేన్ పేపర్ లో లేదా దానికి సమానమైన చిన్న సా చెట్లలో పండ్ల మిశ్రమం కింద సిఫార్సు చేసిన 6 మరికను అనుగుణంగా ఉండాలి. మాగా బెట్టేందుకు ఛాంబర్ లు అందుబాటులో లేని చోట లేదా రవాణా సమయంలో ఈ పద్ధతిని అనుసరించవచ్చు. అయితే సా చెట్ తప్పనిసరిగా ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను మాత్రమే ఉత్పత్తి చేయాలి మరియు కార్బియం కార్బైడ్ లేదా అసిటిలీన్ గ్యాస్ గుర్తులను కలిగి ఉండకూడదు.

అమరిక: 2 కోర్లో ఇథైల్ ఫాస్ఫోనిక్ ఆమ్లం (ఇథెఫాన్) మరియు క్షార సంయోగం (ఆక్సైడ్లు మెగ్నీషియం మరియు కార్బియం, సోడియం, పొటాషియం, బైకార్బోనైట్లు మరియు మెగ్నీషియం సిలికేట్లు)

ఎ. పండ్లను గాలి చొరని బాక్సులలో ఉంచండి లేదా బాక్సులలోకి గాలి చొరనివ్వకుండా కాగితాలు వగైరాలు వినియోగించండి.

బి. నిర్మాణాత్మక ఇథిలిన్ సా చెట్ ను [500 ఎంజి కలిగి ఉన్న రెండు 50 ఎంజి కోర్లో ఇథైల్ ఫాస్ఫోనిక్ ఆమ్లం (ఇథెఫాన్)] తీసుకుని 5-10 సెకన్ల పాటు నీటిలో ముంచండి.

సి. నీటిలో నానినటువంటి సా చెట్ ను రంధ్రాలున్న ప్లాస్టిక్ బాక్సులో (దాదాపు 5X5 సెంటీమీటర్ల పరిమాణం గలవి) ఉంచండి.

డి. సా చెట్ కలిగి ఉన్న ఈ చిన్న బాక్సును ఫండ్ల బాక్సు/వెదురు బుట్ట ఉజ్జాయింపుగా 10 కిలోల పండ్లకి సరిపడే 2.7 ఎం³ మీటర్ల పరిమాణంలో బాక్సు/వెదురు బుట్ట)లో ఉంచండి.

ఇ. సా చెట్ కలిగి ఉన్న చిన్న ప్లాస్టిక్ బాక్సును 24 గంటల తర్వాత తొలగించాలి.

12. ఇథిఫాన్ ఒక రసాయన పదార్థం అని, దీనిని కీటక నాశనిగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వినియోగిస్తారని ఈ కోర్టు ముందు సుధీర్ల వాదనలు వినిపించారు. పైన పేర్కొన్న చట్టంలోని సెక్షన్ 3(ఇ)తో కలిపి పరించినట్లయితే క్రిమి సంహారక చట్టానికి సంబంధించిన షెడ్యూల్ లో కూడా దీనికి ఎస్టి స్థానం కల్పించబడింది. క్రిమి సంహారాలను విక్రయించడం లేదా నిల్వ చేయడం నిషేధించబడింది. మనుషులు వినియోగించే వస్తువులు ఉన్న చోట క్రిమి సంహారకాలను విక్రయించడం గాని నిల్వ చేయడం గాని నిధించబడిన క్రిమి సంహారక నిబంధనలలోని రూల్ 10ని ఈ సందర్భంగా వాదనలను ఆధారంగా చేసుకున్నారు.

13. ప్రస్తుత విచారణాంశంలో, పండ్లు మరియు కూరగాయలతో పాటు ఇథిఫాన్ను విక్రయించడం కాదు గదా పండ్లు పక్వానికి వచ్చేలా చేసే స్థలంలో నిల్వ చేయబడటం లేదు కూడా వాస్తవానికి, ఇది ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.వి.ఐ రూపొందించిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం పొడి రూపంలో కూడా చిన్న చిన్న స చెట్లలో ఉంచబడుతోంది. ఇథిఫాన్ ను 40-60 మైక్రాన్ సెల్యులోస్ మెంబ్రేన్ పేపరులో ప్యాక్ చేయాల్సి ఉంటుందని, ఇది

ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను మాత్రమే ఉత్పత్తి చేస్తుందని ఇథెఫాన్ ప్రత్యేక వివరణలు నిర్దేశిస్తున్నాయి. అంటే ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను ఉత్పత్తి చేయడానికి ఇథెఫాన్ చిన్న చిన్న సంచుల్లో ఉంచబడుతుంది మరియు క్రిమిసంహారక నిబంధనలలో లేదా ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని చట్టబద్ధమైన నిబంధనలలో ఎటువంటి వైరుధ్యం లేరని అర్థం. అదే విధంగా ఇథెఫాన్ ను క్రమబద్ధంగా కేవలం ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను ఉత్పత్తి చేయడానికి మాత్రమే వినియోగించడం అనేది కూడా క్రిమిసంహారకాలను ఆహార పదార్థాల పైన వినియోగించడాన్ని నిషేధించే ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని సెక్షన్ -21(20) క్రిందికి రాదు. కీటక నాశనిని తినే ఆహార పదార్థాలతో పాటు ఉపయోగిస్తున్నారని గాని లేదా నేరుగా ఆహార పదార్థాలలో వాటి ఆనవాళ్లు ఏమైనా ఉండడం గాని ఊహకు అందని విషయం. ఇథెఫాన్ సా చెట్లు కేవలం ఇథిలిన్ గ్యాస్ ను ప్రత్యేక వివరణల ద్వారా ఉత్పత్తి చేయడానికి మాత్రమే ఉంచుతారు. అకారణంగా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఎ.ఐ. విడుదల చేసిన అధికారిక ప్రకటన (నోటిఫికేషన్)ను రద్దు చేయాలన్న ప్రశ్నే ఉదయించదు.

14. ఈ సందర్భంగా, ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టంలోని సెక్షన్ 16(5) ను ఈ కింద పేర్కొనడం సముచితం:-

“16. ఆహార మండలి విధులు మరియు కర్తవ్యాలు:-

- (1) నుండి (4)
- (5) ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాలకు సంబంధించిన విషయాలపై ఆహార మండలి అప్పటప్పటికి [ఫ్రం. టైమ్ టు టైం] ఆహార భద్రతా కమిషనరుకు ఆదేశాలను ఇవ్వవచ్చు, ఈ చట్టం కింద తమకున్న అధికారాలను ఉపయోగించే సందర్భంలో అటువంటి ఆదేశాలకు కట్టుబడి ఉండాల్సి ఉంటుంది.

15. ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం 2006 లక్ష్యాన్ని మరియు విషయాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని ప్రస్తుత సందర్భంలో ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ జారీ చేసిన ఆదేశాలు నిబంధనల ప్రకారమే జారీ చేయబడ్డాయి మరియు వాదనలో చోటు చేసుకున్నట్లుగా క్రిమి సంహారక చట్టంలో పేర్కొన్నట్లు నిబంధనల చట్ట బద్ధత పైన ఎలాంటి సంఘర్షణ లేదు.

16. పైన పేర్కొన్న వాస్తవాల దృష్ట్యా ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఏ.ఐ 18-08-2018 తేదీన జారీ చేసిన ఉత్తర్వులలో లేదా గైడ్ లైన్ వ్యాఖ్యానం (నోట్) నంబరు. 4/2018 విషయంలో జోక్యం చేసుకోవడానికి ఎలాంటి కారణాలు లేవు, తత్ఫలితంగా, ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం కొట్టి వేయతగినది.

డబ్ల్యూ.పి.3272/2021:

17. తెలంగాణ ప్రభుత్వం 23-11-2019 తేదీన జారీ చేసిన ఉత్తర్వును రద్దు చేయాలని అభ్యర్థిస్తూ ఈ రిట్ పిటిషన్ దాఖలైంది. పైన పేర్కొన్న ఉత్తర్వులలో ఇథిలిన్ కు ప్రత్యామ్నాయమైన 'ఎన్ రైమ్' వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించాలని మార్కెటింగ్ విభాగాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఆదేశించింది. ఈ ఉత్తర్వులలోని సంబంధిత పేరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:-

“ తెలంగాణలో 80 శాతం పండ్ల ప్రదేశాలలో మామిడి, అరటి, తీపి నారింజ వంటి స్వల్పకాలిక (క్లైమాక్టరిక్) పండ్లు ఉన్నాయి. వాటిని పొలంలో గాని లేదా మార్కెట్ యార్డ్ లో గాని కృత్రిమంగా పక్వానికి వచ్చేలా చేయాల్సి ఉంటుంది. అందువల్ల వాటిని పక్వానికి వచ్చేలా చేయడానికి సురక్షితమైన మరియు ధర తక్కువగా ఉండే విధానం కనుగొనడం ఈ సమయంలో ఆవశ్యం. ఈ సందర్భంగా జీవ శాస్త్ర పరంగా సురక్షితమైన దినుసులు ఉపయోగించి ‘ఎన్ రైప్’ అనే కొత్త ఉత్పత్తి మార్కెట్ లోకి ప్రవేశించింది. దీని ద్వారా ఉత్పత్తి అయ్యే ఎథిలిన్ గ్యాస్ ను సేకరించి వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించాలి. ఎన్ రైప్ మూడు పౌరలున్న చిన్న చిన్న సంచుల్లో సెయిల్ చేయబడుతుంది మరియు వెదురు బుట్టలలో (క్రేట్స్) పండ్ల రవాణా సమయాల్లో వ్యవసాయ గేటు వద్ద గాని మార్కెట్ స్థలం వద్ద గాని ఉపయోగించవచ్చు. ఇంకా ఈ కొత్త ఉత్పత్తిని ఎఫ్.ఎస్.ఎస్.ఎ.ఐ. సైంటిఫిక్ కమిటీ జీవశాస్త్ర పరంగా సురక్షితమైన అన్ని రకాల దినుసులు ఉపయోగించి తయారైన ఉత్పత్తిగా అభివర్ణించింది. బెంగళూరులోని ఐఐ.హెచ్.ఆర్ కూడా మామిడి, అరటి వంటి ఎన్ రైప్ స్వల్పకాలిక (క్లైమాక్ టరిక్) పండ్లను పరిశీలించడం జరిగింది మరియు పండ్లు సమర్థవంతంగా పక్వానికి వచ్చినట్టుగా నిర్ధారించారు. కార్షియం కార్బైడ్ మరియు ఇథిపిన్ లకు ప్రత్యామ్నాయం మరియు సురక్షితమైన కొత్త ఉత్పత్తి ఇంకా పండ్లను మగ్గించేందుకు ధర తక్కువైనప్పటికీ ఆరోగ్యపరంగా సురక్షితమైన ఎన్ రైప్ ను ప్రోత్సహించడం అని వార్యమే కాదు తప్పని సరి కూడా. అందువల్ల రైతులు, వ్యాపారులు మరియు పంపిణీ దారులకు పండ్లు పక్వానికి వచ్చేలా చేయడానికి మరియు విషపూరిత రసాయనాలను వినియోగించడం వల్ల కలిగే దుష్ప్రభావాల గురించి అవగాహన కలిగించడం ద్వారా అన్ని మార్కెట్ యార్డులలో ఎన్ రైప్ వంటి ఇథిలిన్ విక్రయ మార్గాలను ప్రోత్సహించేలా దృశ్య మాధ్యమాల ద్వారా చైతన్య పరచాలని మార్కెటింగ్ విభాగాన్ని ఆదేశించారు. ఇదే కాకుండా, తెలంగాణలో పండ్ల వ్యాపారం చేసే అన్ని మార్కెట్ యార్డుల్లో ఎన్ రైప్ ను

విక్రయించేందుకు వీలుగా పండ్లను ఉత్పత్తి చేసే కంపెనీకి మరియు/లేదా దాని విశ్వసనీయ సీ అండ్ ఎఫ్ ఏ జంట్లకు ఎన్ రైప్ ను విక్రయించడానికి నామ మాత్రపు అద్దెతో స్థలాన్ని కేటాయించాలని మార్కెటింగ్ శాఖకు సూచించబడింది. రానున్న కాలంలో మామిడి సీజన్ సమీపిస్తున్నందున, తెలంగాణలోని అన్ని మార్కెట్ యార్డులతో పాటు వ్యవసాయ గేటు వద్ద కూడా ఎన్ రైప్ వంటి సురక్షితమైన పక్వానికి తెచ్చే వాటి వాడకం గురించి వాటాదారులందరికీ దృశ్య మాధ్యమాల ద్వారా అవగాహన కల్పించేలా విస్తృత ప్రచారం చేపట్టాలని ఉద్యాన శాఖకు సూచించడమైనది. అదే సమయంలో పండ్లను పండించే ఏ జంట్లు పండ్ల కోత తర్వాత డిగ్రీన్ చేయడానికి ఉపయోగించే అన్ని పద్ధతులను తెలంగాణ ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల మండలి వర్తకుల దగ్గరున్న పండ్ల నమూనాలను అప్పటి కప్పుడు (ర్యాండమ్) సర్వే చేసి పరీక్షించి, అవి ఏవిధమైన ఎసిటిలిన్, కార్బైడ్ లేదా ఇతరమైన సురక్షితం కాని ప్రమాదకరమైన రసాయనలేవీ లేనివని ధృవీకరించాలి. తద్వారా వినియోగదారుల ఆరోగ్యం కాపాడటానికి మరియు వినియోగదారుల విస్తృత ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని పండించడంలోని వివిధ పద్ధతులను అధ్యయనం చేయాలని అభ్యర్థించారు.

18. పైన పేర్కొన్న తెలంగాణ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వు 'ఎన్ రిఫ్' ను ఇథిలిన్ కు ప్రత్యామ్నాయంగా మాత్రమే వినియోగించాలన్న విషయం ప్రతిబింబించదు. అది కేవలం వాటాదారులందరినీ 'ఇథిలిన్' గ్యాస్ కు ప్రత్యామ్నాయంగా 'ఎన్ రిఫ్' ను వినియోగించాలని ఉద్యానశాఖ చైతన్య పరచాలని సూచిస్తుంది. అందువల్ల, ఇథిలీ ఉత్పత్తి చేసే ఎథెఫాన్ వంటి సమ్మేళనాన్ని కేవలం 'ఎన్ రిఫ్' ను, అది మళ్లీ ఇథిలిన్ గ్యాస్ ఉత్పత్తి చేసే ఎథెఫాన్ వంటి సమ్మేళనం కావడం మూలాన, 'ఎన్ రిఫ్' ను

మాత్రమే వినియోగించడం తప్పనిసరి కాకపోవడంతో, తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేసిన కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వుల్లోనూ జోక్యం చేసుకోవలసిన అవసరం లేదు. విస్తృత పరిశోధనలు చేసిన తర్వాతే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎథెఫాన్ కు ప్రత్యామ్నాయంగా 'ఎన్రైప్' ను వినియోగించడానికి రైతులకు అవగాహన కల్పించాలని నిర్ణయించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో కేవలం ఎన్ రైప్ ను మాత్రమే అమ్మకానికి అనుమతించాలని గాని లేదా వినియోగించాలని గాని ఎక్కడా పేర్కొన్నబడలేదు. ఎథెఫాన్ ను విక్రయించడానికి పిటిషనరు పైన నిర్బంధం విధించినట్టుగా ఎక్కడా పేర్కొనలేదు మరియు ఎథెఫాన్ ఇప్పటికే వినియోగంలో ఉన్నందున 'ఎన్ రైప్'ను కూడా వినియోగించవచ్చు మరియు ఈ కోర్టు జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు.

రిట్ పిటిషన్ నంబరు.3719/2021:

19. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన 23-11-2019 ఉత్తర్వును రద్దు చేయాలని రిట్ పిటిషన్ కూడా దాఖలు చేయబడినది.

20. ఈ రిట్ పిటిషన్ మరియు రిట్ పిటిషన్ నంబరు.3272/2021లో వాదాంశం ఒకే మాదిరిగా ఉండడంతో ఈ రిట్ పిటిషన్ కూడా రిట్ పిటిషన్ నంబరు.3272/2021 తో పాటుగా కోటివేయదగినది.

21. ఫలితంగా, డబ్ల్యూ.పి.(పిఎల్) నంబరు.176/2020 మరియు డబ్ల్యూ.పి. నంబరు.3272/2021 మరియు 3719/2021 కొట్టివేయడమైనది. ఖర్చుల ఉత్తర్వులు లేవు.

22. వివిధ పిటిషన్లు ఏమైనా మిగిలి ఉంటే, వాటిని ముగించడమైనది.

ప్రధాన న్యాయమూర్తి
సతీష్ చంద్ర శర్మ,

న్యాయమూర్తి
అభినంద్ కుమార్ షావలీ

19-01-2022.

